

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa D. K.
przeciwko A. P. i (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 lutego 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności

o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca (...) Bank (...) S.A. wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą z naruszenia art. 321 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 189 k.p.c., a także ze sprzeczności konstrukcji i treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku z art. 328 § 2 k.p.c. (w dawnym brzmieniu) w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Przyczyna kasacyjna w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na oczywistą zasadność skargi zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa i być dostrzegalne dla przeciętnego prawnika już na pierwszy rzut oka, co skarżący zobligowany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by skarga kasacyjna była - w przyjętym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Z materiału sprawy wynikało, że powód domagał się w pozwie ustalenia nieważności umowy kredytu i orzeczenia, iż pozwany zastosował wzorzec umowy, na który powód nie miał żadnego wpływu, zaś wzorzec ten zawierał niedozwolone klauzule. Następnie, w reakcji na zobowiązanie do sprecyzowania pozwu przez

podanie postanowień umowy, co do których powód domaga się orzeczenia, że wzorzec zawierał niedozwolone klauzule, powód wyszczególnił postanowienia umowy kredytu obejmujące jego zdaniem niedozwolone postanowienia umowne. Rozpoznając sprawę, po zarejestrowaniu jej pod nową sygnaturą, Sąd Okręgowy uznał na tej podstawie, że powód żądał ustalenia, iż powołane przezeń postanowienia umowne miały niedozwolony charakter i przez pryzmat tak ujętego żądania zbadał ich charakter, częściowo uwzględniając powództwo.

Oceniając to stanowisko należało mieć na względzie, że oświadczenia procesowe stron podlegają każdorazowo wykładni z uwzględnieniem ogółu okoliczności sprawy, co dotyczy także oświadczeń zawartych w pozwie, określających granice i charakter żądanej ochrony prawnej. Reguły tej nie zmienia fakt, że oświadczenia te pochodzą od strony reprezentowanej przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego. Wykładni dokonanej przez Sąd Okręgowy, zakładającej, że powód nie domagał się ustalenia faktu stosowania wzorca umowy, co byłoby nieskuteczne, lecz - w kontekście wyszczególnienia konkretnych niedozwolonych klauzul umownych - domagał się autorytatywnego przesądzenia ich niedozwolonego charakteru przez sąd, nie można było przypisać przymiotu oczywistej wadliwości, a akceptującego tę wykładnię wyroku Sądu Apelacyjnego uznać za wadliwy w stopniu ewidentnym i widocznym na pierwszy rzut oka.

Skarżąca pominęła ponadto, że podnoszone uchybienie nie było objęte zarzutami apelacji, zgodnie zaś z art. 378 § 1 k.p.c. sąd rozpoznający apelację związany jest co do zasady zarzutami naruszenia prawa procesowego, z zastrzeżeniem nieważności postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W skardze nie twierdzono, by ewentualne wyjście przez Sąd Okręgowy poza granice żądania pociągnęło za sobą nieważność postępowania. W tym stanie rzeczy wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z uwagi na rozważane uchybienie wymagałoby daleko głębszej argumentacji prawnej aniżeli zaprezentowana we wniosku. Wreszcie, skoro w ocenie skarżącej Sąd Apelacyjny winien był uchylić zaskarżony wyrok i umorzyć postępowanie w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy

orzekł o *aliud*, w skardze należało zarzucić naruszenie art. 355 § 1 k.p.c. (w dawnym brzmieniu), czego skarżąca nie uczyniła.

Twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie uzasadniały również wywody dotyczące art. 189 k.p.c., zważywszy, że Sąd Apelacyjny szeroko wyjaśnił, z jakich przyczyn oddalił postawiony w apelacji zarzut naruszenia tego przepisu. Interes prawny w żądaniu ustalenia stanowi kategorię prawną, jego ocena wymaga elastycznego podejścia i uwzględnienia okoliczności konkretnej sprawy, a stanowiska przyjętego w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny, nawiązującego do poglądów wyrażanych w judykaturze Sądu Najwyższego, nie można było rozważać w kategoriach oczywistej wadliwości, mogącej uzasadniać przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Na stan ten nie mogło rzutować zapatrywanie, że w ocenie skarżącego powód nie powołał konkretnych twierdzeń faktycznych, mających przemawiać za istnieniem interesu prawnego w domaganiu się ustalenia.

Naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić skuteczny zarzut skargi kasacyjnej, a tym bardziej służyć wykazaniu jej oczywistej zasadności jedynie wyjątkowo, gdy sposób sporządzenia uzasadnienia nie pozwala na poddanie zaskarżonego wyroku efektywnej kontroli kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, niepubl., z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl. i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 14). Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwalała uznać, by było ono dotknięte tego rodzaju wadliwością - przeciwnie - przedstawione w nim motywy dawały pełną możliwość rekonstrukcji sposobu rozumowania Sądu Apelacyjnego. Dotyczy to także wyjaśnienia stanowiska, że powodowi przysługiwał interes prawny w domaganiu się ustalenia oraz odmiennego w zestawieniu z Sądem Okręgowym podejścia do konsekwencji abuzywności niektórych postanowień umowy kredytu, choć rozważania prawne w tym zakresie należało ocenić jako nadmiernie skrócone. Skarżąca podważała w części zresztą nie tyle konstrukcję uzasadnienia, lecz prawidłowość oceny prawnej dokonanej przez Sąd Apelacyjny, co jednak pozostaje poza treścią art. 328 § 2 k.p.c. (w dawnym brzmieniu).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł,
jak w sentencji.

jw